

FÜLÖP ISTVÁN ZOLTÁN
TEREPMUNKA AZ ÉPÍTÉSZKÉPZÉSBN
DLA TÉZISFÜZET

FÜLÖP ISTVÁN ZOLTÁN
TEREPMUNKA AZ ÉPÍTÉSZKÉPZÉSBEN
DLA TÉZISFÜZET

mestermunkák:

- 01: sertésöl rekonstrukció - Sztána (RO) Erdély
- 02: gabonatarló rehabilitáció - Ópusztaszer (ÓNTE)
- 03: kultúrpalota revitalizáció - Gyergyóújfalu (RO) Erdély
- 04: Felső-Tiszavidék, árvízi újjáépítés - megépült lakóházak

témavezető: Dr. Zoltán Erzsébet Szeréna
Pécsi Tudományegyetem
Műszaki és Informatikai Kar
Breuer Marcell Doktori Iskola
2021.

Előszó

„Összeszámoltam, eddig több mint harminc táborban vettem részt hallgatóként vagy vezetőként, így mostanra nagyjából egy évet töltöttem el az életemből mindenféle felmérő- és építőtáborokban. Ha nem szeretném, nem csinálnám. Nem azért vállaltam fel az NTDK-t, mert kellett, vagy mert nyomott a több évtizedes, sőt inkább évszázados hagyomány (az Ybl elődintézményében, a Magyar Királyi Állami Felső Építő Ipariskolában már 1912-től volt hasonló jellegű tevékenység), hanem, mert akkor is, ma is fontosnak tartom az építészhallgatók elméleti képzésen túli, ilyen jellegű, gyakorlati, mondjuk így, kiművelését is. A terepmunka pótolhatatlan, a táborozás önmagában is maradandó élmény és kaland, de a lényeg a (szakmai) gyakorlaton van. A tanév során papíron láttad, tucatszor lerajzoltad, de igazán megérteni akkor fogod és akkor lehet, ha azt a valóságban láthatod, ott is lerajzolod, ha nem világos, akkor megnézed hátulról, kérdezel, és helyükre kerülnek a dolgok. Mindez vidéken, többnyire falvakban történik, ahol máshogy telik az idő, máshogy gondolkodnak az emberek, másutt vannak a hangsúlyok. Különösen határon túl. Mást jelent a múlt, felértékelődik a hagyomány, fontos, ami régi. Ezeket nem tudod átadni a katedráról, ezeket csak ott, a helyszínen lehet igazán megtapasztalni, teljes valójában ráérezni és megérteni. Az építőtáborok érdekes felismerést nyújtottak számomra is. (...) 2007-től folyamatosan szervezünk ilyeneket is. Véletlen megkeresés indította el ezt a folyamatot. Ezekben a táborokban olyan, mára már elfeledett vagy kevésbé művelt építéstechnikákat lehet újra megismerni és gyakorolni, mint a vályogtechnikák, földház-, szalmabála-, kő- és faépítés. Ezek talán jobban is érdeklik a hallgatókat, mint a hagyományos felmérőtáborok. (...)

A népi építészet, a hagyományos építés kiapadhatatlan kincsesár. A saját szakmai eszköztáram is ebből táplálkozik. Azt a tudást, amit a vidék az építés területén évszázadok alatt kicsiszolt, hiba lenne egyrészt elfeledni, másrészt a csillogó szemű szakmai szivacsok előtt (Szabó tanár úr után szabadon) titokban tartani, vagy nekik nem fel- és bemutatni. Ezt lehet csinálni elméleti oktatás keretében, a népi építészetet becsempészni az épületszerkezetben, az építészettörténetbe, de ezeken túl erre kiváló lehetőség az NTDK, a terepmunka, a felmérő- és építőtáboroztatás. A diákokra éppen úgy hat most is, mint ránk hatott harminc évvel ezelőtt. Fogadókészség van, csak meg kell tudni és meg kell akarni kínálni őket. ...”

Kuli László: Vándorokból mesterek - Interjú Fülöp Istvánnal; Országépítő 2021/2, Budapest, pp. 14-15.

1. TÉZIS

emberépítés

1. TÉZIS (T1):

Az építészet oktatása az „emberépítéssel” kezdődik.

T1.1.

Az akadémikus, egyetemi oktatás személyes élmények alapján való összevetése, szembesítése a valósággal.

T1.2.

"Az építészet az *emberépítéssel* kezdődik" Plesz Antal – a táborok funkciója nem csak a szakmai fogásokkal való megismertetés, hanem a szakmai közeggel is.

T1.3.

A felmérő és építőtáborokban való munka elvégzése, az eredmények felmutatása alapja az együttműködés, csoportmunkára való képesség, melynek elsajátítása szintén egy fontos tanulási folyamat a „feladat ürügyén”.

01. földház - 2007 Gyűrűfű

2. TÉZIS

a terepmunka szintjei

2. TÉZIS (T2):

A terepmunka produktumai, mint „aha-élmény”, több szinten hatnak.

T2.1.

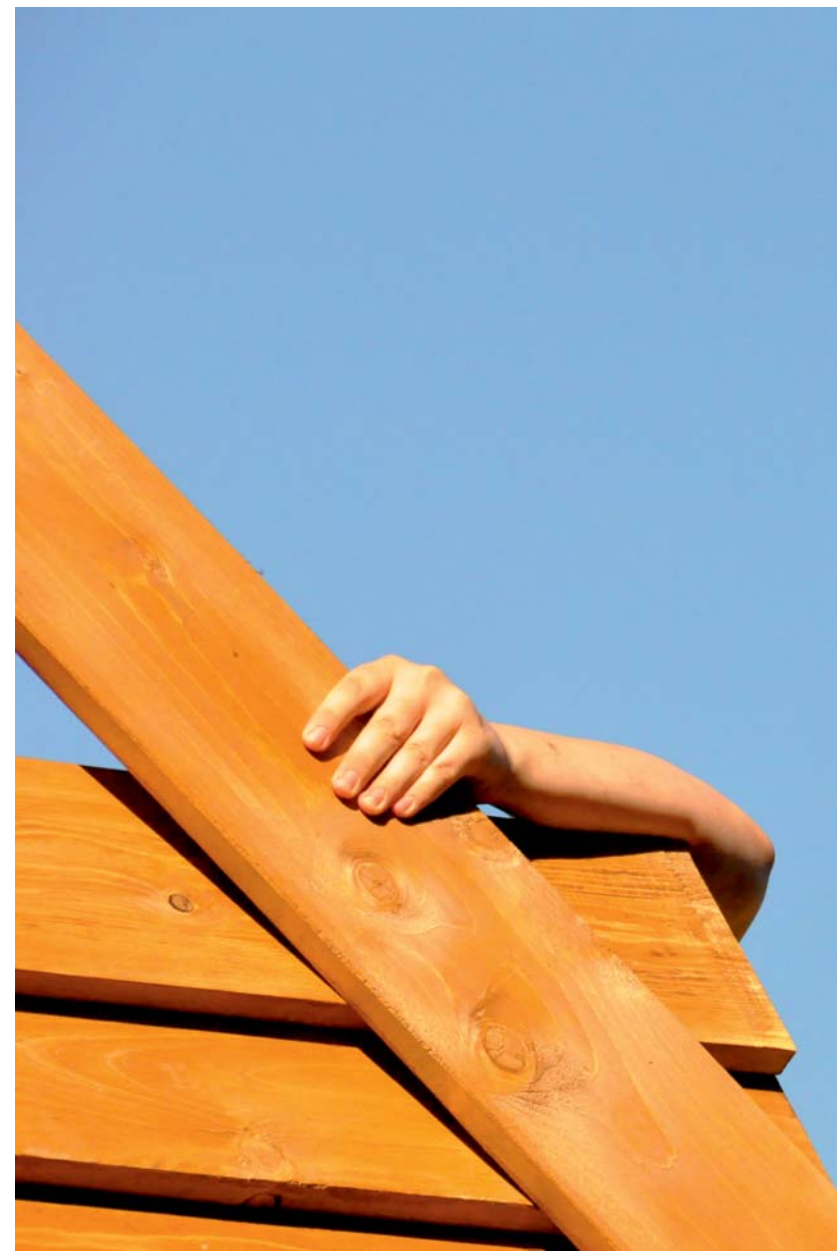
A felmérések és az építőtáborok során spontán kialakuló helyzetekben lehet legjobban szakmai diskurzusokat és felismeréseket létrehozni.

T2.2.

A nyári felmérési tervek alapján kiadott féléves terveknél szembesültek a hallgatók a mérnöki precizitás tétjével.

T2.3.

A települések lakói számára tárgyiasult élményanyag, értékrendi felismerés („ahá-élmény”), hogy milyen épületek lettek kiemelve, értékesnek titulálva, ha tablón van a házuk, másképp néznek rá, komolyan veszik, az egyetemi építész-képzés komolyságát, elismertségét is így, ezeken keresztül lehet a laikus közön-séggel igazán megértetni.

02. kápolna - 2015 Terehegy

3. TÉZIS

valós igények

3. TÉZIS (T3):

A terepmunkák esszenciája: a tradicionális építési akarat mindig a valós igényekhez és a meglévő lehetőségekhez igazodik.

T3.1.

A felmérő- és építőtáborok eredményessége az egyetemi kutatóhelyek szaktudása felé forduló helyi érdeklődéstől és az onnan jövő kezdeményező-készségtől függ.

T3.2.

A régebbi korok emberének építési logikáját megismerve, megkutatva, arra alapozva a ma emberének építési logikája is jobban megérthető, korrigálható, kezelhető.

T3.3.

A felmérések és az építések sokszor időben később megismételhetetlen forrásokká, alapanyagokká válhatnak.

03. kemence - 2010 Borsodgeszt

4. TÉZIS

takarékos és időtálló

4. TÉZIS (T4):

A terepmunkák és annak tapasztalatai alapján létrehozott produktumok minőségének alapvető záloga a takarékos és az időtállóság.

T4.1.

Az építőtáborokban a kevés eszközzel, anyaggal való bánásmódot, a felmérésekben a funkcionálisan szükséges, de azt racionálisan nem túllépő, takarékos építészeti hozzáállást lehet tanulmányozni, azzal szembesülni.

T4.2.

A „műemlék”-korú régi parasztházak tanulmányozásánál azzal lehet szembesülni, hogy minél egyszerűbb egy épület, annál nagyobb az esély arra, hogy tartós is legyen („időtartalék”).

Ennek az „időtartaléknak” a „beépítése” az egyik legnagyobb kérdés és feladat az építőtáborok feladatainál és a kortárs építészeti alkotások megtervezésénél.

T4.3.

A kortárs építészet ne formailag utánozzon, hanem munkamódszerekben, elvekben!

04. szalmabálaház - 2008 Nemesrádó

5. TÉZIS

a felméréstől az építésig

5. TÉZIS (T5):

Az egyetemi építészoktatás terepmunkáinak hangsúlya tendencia-szerűen a felmérésekről az építés felé helyeződik át.

T5.1.

Okok: a kézimunka régebben természetes volt, most inkább kuriózum és a felmérések inkább egyéni az építések inkább közösségi munkák, amire nagyobb igény van.

T5.2.

A rurális építészeti örökség feltérképezése egyrészt már megtörtént, másrészt egyre jobban eltűnőben vannak az épen maradt emlékek.

T5.3.

Építész-szakmai világtrend is, hogy nem a végső objektum annyira az érdekes, hanem a létrehozásuk története.

05. felmérés - 2007 Borsodgeszt

6. TÉZIS

közösségépítés

6. TÉZIS (T6):

Az egyetemi építész-terepmunka célja a közösség: építési hagyományainak rögzítésével, a számára épített objektumokkal, egyúttal közösséget is teremtve.

T6.1.

A terepmunka a befogadó intézményeken belül is közösségépítő hatással van.

T6.2.

Egy-egy megvalósított objektum létrehozása során maradandó szakmai kapcsolatok is létesülnek.

T6.3.

Egy-egy megvalósított objektum a helybéliekben és a létrehozókban is közösséggé formálódást alakít(hat) ki.

06. sertésól - 2014 Sztána